

EEN STROPKE VAN DE BRUGSCHE PUURTE

Gilbert Boerjan
Tekstbewerking Eddy Levis

Deel 3. Noar schoole



De kakschoole

Birke wierd stillekesaan wa grutter, dee nog altijd in zijn broek, kreeg neu en toens een vettijngje, en stak alle soorte deugenietereien uit. Tchiele wirktege, stoaktege of stempoldege. Clotielde noaideg' hëndes, en breideg' uuk d' endekes aan malkoar moar in de fond woare ze toch content. Alhoewel, gruit

worde breng van alle soorten ongemakke mee, en Birke zoet da rap gewoare worde.

Op ne schuune zomeroavond, da Clotielde aan heur deure stond, en Tchiele mee zijne stoel achterover tege zijn façade leundege, veur wa uit te bloaze, en de kleine in de greppen aan 't spele was, kwamt 'de sos' veurbij. Hij bekeek de kleine azuu, en zei: "*Tiens, hij zal guul zekers in september noar 't schoole moete.*" - "*Joajij,*" zei Clotielde, "*'k hoa kik dat uuk al gepeisd*". Birke zijn broek vield oast af van 't verschie, en 't schoot in zijnen buik: "*Ikke nie noar 't schoole goan!*" zeit hij. "*Pertang,*" zei 'de sos', "'t es doar plezant, zulle! Sloape, matses vlechte, spele, en loaters liere lezen en schrijve. Allee, kom moar af!" De kleine begost te tsiepe. "*Verdomme,*" zei Tchiele, "*es't neu al goed mee al eu lawijt! Veuruit, noar eu bedde!*"

Moar ter was niets aan te doen. Den îeste maandag da't schoole was, trokke Clotielde en de kleine, alle twee al blêtend op. De dichtste schoole was de dieë van de Grije zusters, een poar stroate vuuder. Aan de puurte stonden der wel tfijftig kleine gaste te blette da't nie schuune was. Bij de moeders was't al nie veel beter, en ze sprake malkoar een beetse couroagen in.

Zuster Angeliek, den boas van 't kot, liep van d' îene noar d' ander: "*Allee, madam,*" zei ze, "*we goan ze nie opete, zul! Thalvertwoalve meugde ze komen hoale.*" Îefer Leontien, die 't îeste bewoarklaske dee, trachtege de binders los te krijge van ulder moeders ze rok, en ze binne te krijgen in 't klaske.

Birke, die nogal ne kerjeuzeneuze was, hoat de koer gevonde, moar verschoot hem bijkanst een ongeluk, oast hij al mee ne kîer zuster Angeliek noar hem zag kome pikkele. Ze was azuu nogal van 't zwoar kaliber, en mee diene wije rok, die grute witte kappe, en heur stukske moestache op heur boveleppe hoa ze mîer wig van ne zandarme. Moar da zagt er allîene moar azuu uit. Eigentlijk, in de foen, hoa z' een gêwen herte, en mee een zoet woordeke kreeg ze Birke de klasse binne.

Birke kreegt een ploatske op d'îeste banke neefest *de Roste*. 't Ieste wa da îefer Leontien dee, was al die snotneuze van de pagadders ne kîer schuun' afwrijven, en hier en doar een hopeluus geval truuste, moar da was nie veel avance. 't Verdriet was zuu betropelijk da z' allemaal begoste te schrîeme. "*'t Es 't zelfste van alle joare*", peisdege d' îefer. Ze pakteg' heuren brei, zetteg' heur op ne stoel, en zei in heur eige; "*'t Zal wel overwoaie...*" En 't was zuust: den îenen achter den andere viel stillekes in 't sloap... Tege dan ze wakker wierde, was't oast noene. Iefer Leontien stakt ulder elk een papierene blom-

me in ulder knuiste, en huuvîrdig, gelijk een sprinkhoane, liepe ze noar ulder moeder, die al een half ure te vroeg aan de puurte stoan wachten hoa. En 't gîestigst van al: tsachternoens was't gîen schoole. Plezant veur den îesten dag!

Ons veintse passeerdege d' îeste twie joar in de kakschoole zonder veel tribuloases. Hij kaktege wel îenigste kîeren in zijn broek, maor, ah ja, wa wilde?! Oan z' in ulder broekske gedoan hoan, spoeldege de masseur of d' îefrêwe da schuunen uit, en stakt da proper in ulder leeg blekkene bruudduuske dan ze mee een kuurdeke rond uldere nekke honge, en woar dan eulder bootses veur thalvend de morgen ingezetten hoan. Birke îerdege doar matses vlechte, papierkes plakke, peetses uitprikke, tiekenijnkskes kleure, en hij was gelukkig.

Moar in 't derde bewoarklaske kendege Birke zijn îeste gruuut verdriet: hij wier verliefd op d' îefer. Îefer Anna was een nieuwe, en gelijk dan z' in Gent zegge een beeld van een meiske, nie te gruuut, nie te kleine, goe gedroaid van uures en puute, schuun blond hoar, en altijd moar lache. Birke, die wel gîen neutte was, moar toch altijd rondliep mee azuu een beetse van ne melankolieken blik, hoa hem heur een beetsen aangetrokke. In de klasse lei ze neu en toens ne kîer heur hand op zijn huufd, binst de speeltijd wandeldege z' op de koer een endeke hand in hand mee hem, enfijn, achter îenigte doage hoa de kleine 't zitte.

Oast hij tsmorges opstond, en aan zijn moeder vroeg veur hem een beets te wassche, viel Clotielde bijkanst van heure stoel. Iedere morgge moest z' hem bijkanst aan de pompe binde veur zijn tote wa nat te moake... Moar 't schuun liedse en duurdege nie lank. Op nen dag dat hij mee d' îefer buite kwam, liet z' hem stoan, en liep zîere noar ne saldoat die stond te wachte. Ze gaft hem twie toezen, en liept aan zijnen oarme vuurt. Birke liept al schrîemend noar huis.

Hij speeldege tsoaves mee de moarbols, en won ne guule zak. Tsanderdoags moest hij nie gewasse worde.

Noar de gruuute schoole

Birke hoa mee vrucht en glorie zijn drei joar frîbel gedoan, en moest neu mee d' êwere kadees noar de jongesschoole. Hij was neu al veel te gruuut veur de tsiepmuilen uit t'hange, moar zijn hertse was toch moar zuu gruuut of een îrweetse, den îeste morgge dat hij optrok. Clotielde hoa hem meegegeven aan

drei gruttere, en ilder verhoalinkskes over ‘t joar te veure, joegen hem al de schrik op ‘t lijf. De pekkijngedien ze gekregen hoan, de straffe dien ze moete schrijven hoan, d’ ure dan z’ in den hoek moete stoan hèn, en wa wete kik nog almaal, zijn courroage zakteg’ in zijn caoutsoejene sletse.

Op de koer van ‘t schoole was’t een geweemol bij-kan-nie-mîer. D’anciens roepteg’ en tierdege, de nieuw stonde thuupe in een hoekske een beetse verlorren en dwoas te kijke noar al da zot gedoe. De ‘frère’ begost mee een belle te kletsen, en ‘t wierd al mee ne kêr duustille. “*Allemaal op rotte van twee veur ilder klasse!*” bulderdeg’ hij. De gaste vloge deur malkoar, en achter een menuutse stond iederien op zijn ploatse. De nieuwe, die nie goe wiste woar noartoe, krope nog wa dichter bij malkoar. Gelukkig kwam frère Zozif van ‘t îeste studiejoar ilder hoale. “*Allee,*” zeit hij, “*kom moar mee!*” En ze slenterdegen achter hem noar zijn klasse.

Hoan z’ in de kakschole op bankskes gezete woar dan ze stillekes aan ‘t uitgroeie woare, hier kreged z’ een banke woar dan ze bijkanst in versmuurdege. Veur ilder lagt er een leie mee nen hijtene rand, ne geslepene griffol en een duske mee een sponske. Ze keke der noar zonder aan te kome.

Frère Zozif begost mee te zegge dan ze van neu af gijnged liere lezen en schrijve, en loaters de kattedismus, en dan die leie diendege veur in de klassen op te schrijven, en thuis ilder huiswirk op te moake. Dat îeste viel nog mee moar dat huiswirk lag wrîe op ilder moage. Allee, wannîer moeste ze toens tsoaves moarbelen of toppe?! Huldere frère zei uuk, oan ze goe koste schrijve, dan ze toens papier, ne pennestok en nen intpot zoen krijge. Mee den îene koste z’ al peize woarveure dat da goatse moest diene in ilder banke, woar dan z’ al allemaal mee ildere vijngers in zitte peuteren hoan.

‘t Meubilîr in de klasse bestond uit drei rote banke, mee onder ‘t blad nen bak veur ilderen boel in te steke. Veur de frère wast er ne pupieter en ne stoel. Ter stond uuk ne gruute zwarte kachol mee doarrond een gruute zwarte ploate, zuudan de gaste der nie teege koste luupe, ne kolbak mee een schuppe en ne koterîre. Een lange zwarte kacholbuize liep flak tege den plafoen twis deur de klasse noar de schêwe. Op den tree stond er een gruoet telroam, en aan de muur, een wa verslete zwart bord, in den hoek een kasse mee een Onze-Lieve-Vrêwebeeldeke. Aan den andere muur hijnged der een poar stichtelijke prentes mee heiligen en miroakols.

‘t Was da joar feitelijk nog volop zomer, en in de buumen op de koer tsiepte-

gen de mussche en baktege de zonne. De mussche vielen oast duud uit de buume van de woarmte. De kleine gaste, dien nog altijd een beetsen in vakansestemmijng woare, zate deur de veister te koekeloere. De Frère hoa al ne kîer of twieë ilder huufd noar 't bord gedroaid, moar 't was gîen avanse, en op den duur begost hij mee een vertelsolke, en toens gijng'e t wa beter.

't Hee guul wa voeten in dîrde gat, îer dat die bende leutegoars op een deftige maniere den ABC kost. Ter wierd in dienen tijd nog zuuveel spel nie gemoakt van 't Algemîen Beschoafd Nederlands, moar veur ilder ne letter of een woord te lîeren uitspreke zonder 't accent van de Brugsche Puurte, da was gîen lolle, en toens goame nog zwijgen over de toafols van vermenigvuldigingje... En azuu sukkeldegen ze van 't îeste noar 't zesde studiejoar. Z' hoan leute binst 't schooljoar én binst de vakanse.

In 't veursezoen, en in de zomer, stonk de klasse noar zwîetvoete, van hulder caoutchoeëne sletsen, en in de winter noar hulder natte kijsses, dien op da ploataffirre rond den hîete kachol hijng'e te druuge. Want in dienen tijd droege z' allîene moar schoene de zondag, en oas z' ieveranst noartoe moeste. Mee den uitkom kreg'e de gasten een poar caoutchoeëne sletse, en oas't nog kèwd was droege z'er kijsses in. Zuu gèwe da't goe were was, liepe ze boarvoets in ilder sletse, want die moeste zeker meegoan tot tege de winter. Toens kreg'e z' een poar kloefe en toens begost de miezeere, want de dieë moeste guul de winter meegoan. Moar hoe keunde neu verdeeke voetballen op een blekkene duuze zonder eu kloefe te breke, of eu kloefe noar îene zijne kop te smijte, zonder dan ze tege de muur in prutse vliege?! Ja, en ge moest nie peize dadd' een poar nieuwe kreeg oan ze kapot woare. Da koste vergeete! Ter wierd ne lerenen of nen ijzeren band rondgenoagold, en oast regend'ge liepe z' in da't een plezier was.

En pertang koste mee eu kloefe veel beter schoaverdijnen op de slierboane oas't gevrozen of gesnieuwd hoa. Op 't schoole wast er altijd wel een goeie ziele die, oast hard vros, tsoaves îenigt' îemers woater op de grond kletstege, zuodat er tege tsmorges een schuun ijsboane lag. Moar ieder seizoen was eigentlijk ne plezanten tijd. In den uitkom woaren der de meulenîrs, dieme mee een droadsen aan ildere puut koste loate vliege. Der woare puijekopkes diede mee wa puijerek uit de gracht kost opvissen, en in nen bokal kost loate groeie, oas eu moeder diene stinkenden brol vaneiges nie in de grioole kegoldege.

In de Nettestroate stond er een vervalle kastîelke mee ne vervallen hof, en den

overschot van een vijverke: 't *Poelke*, zeie me wij doartege. Wel mens, ter was niets zuu plezant dan doar in te goan ploetere, salamanders te vange van onder de stîene, en thuis te kome mee voeten en bîene die vol hijnge mee guur en morre, en die stonke gelijk de peste. Ter was doar uuk nog een sturt, da vol lag mee êwen brol, en de kleine gaste vonden altijd wel iets da kost diene, al was't moar een stuk van nen èwe vélo. Hulder voader knutsoldege mee al die stukke dikkols ne guule vélo thuupe, mîestal ne vrêwevélo, omdan ze doar van kleinsaf kosten op rije. Mijne vélo was îene mee ne vaste pion, zonder freins, en mee een koersstuur. Die gedrochten woare 't zien weerd. 't Es dus nie verwonderlijk dan hier d' echte Flandriëns gebore wierde...

In 't begin van de zomer was 't tradiese dan de moeders mee ulder kleine gasten op bedevoart gijngje noar den Heilige Cornelius. Die novene liep van de 29ste juli tot op de zondag achter 't octaaf van Sint - Pieter, en alles gebeurdeg' in de parochiale kirke van O.L.V.-Geboorte op Mariakîrke, dichte bij de deure. Ter woaren acht stoases rond de kîrke, dien ze moesten afluupe, en doarachter wierde ze gezegend mee de relikwies tege de seskes. Gien îen moeder zoet op heur gewete gewild hèn, dat de kleie in de seskes zoe valle, omdat ze vergete was van noar St.-Cornelius te goan. De kleine gaste gijngje gîrre mee, omdan z' achter de zegenijngje een vlegske, een zgn. bedevoartvoantse kregje, en een stuk pottink van bij den bakker.

Oas't luktege da pa zuust nie moest wirke of dat hij doptege, gijngt hij mee, en binst dan de gasten en ma in de kirke zate of aan den ommegang bezig woare, gijngt hij op café, rechtover de kirke, die uuk Sint-Cornelius hiettege. Doar zat hij mee een gruite pinte onder de lindenboom te wachte tot da zijn gezegende famielde buite kwam.